

MINISTRI KÄSKKIRI

Tallinn

02.02.2026 nr 23

Kultuurimälestiste kaitsevööndite muutmine

Muinsuskaitseaduse (edaspidi MuKS) § 14 lg 1, § 19 lg 1 ja § 20 lg 6 alusel:

- 1. muudan kultuuriministri 12.06.2019 käskkirja nr 114 „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ punktis 1.1 kultuurimälestiseks tunnistatud kaubalaeva Bungsberg vraki (kultuurimälestiste registri nr 31005) kaitsevööndi ulatust ning kehtestan kaitsevööndi piiri vastavalt käskkirja lisale 1;**
- 2. muudan kultuuriministri 12.06.2019 käskkirja nr 114 „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ punktis 1.2 kultuurimälestiseks tunnistatud allveelaeva M-103 vraki (kultuurimälestiste registri nr 30978) kaitsevööndi ulatust ning kehtestan kaitsevööndi piiri vastavalt käskkirja lisale 2;**
- 3. muudan kultuuriministri 12.06.2019 käskkirja nr 114 „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ punktis 1.3 kultuurimälestiseks tunnistatud allveelaeva S-12 vraki (kultuurimälestiste registri nr 30979) kaitsevööndi ulatust ning kehtestan kaitsevööndi piiri vastavalt käskkirja lisale 3;**
- 4. muudan kultuuriministri 12.06.2019 käskkirja nr 114 „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ punktis 1.4 kultuurimälestiseks tunnistatud allveelaeva Štš-408 vraki (kultuurimälestiste registri nr 30945) kaitsevööndi ulatust ning kehtestan kaitsevööndi piiri vastavalt käskkirja lisale 4.**

Muinsuskaitseametil teha käskkiri teatavaks menetlusosalistele, kanda kultuurimälestiste kaitsevööndite andmed kultuurimälestiste registrisse, riigi maakatastrisse ja koostöös Transpordiametiga navigatsioonikaardile.

Käskkirja on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul käskkirja avaldamisest Riigi Teatajas, esitades kaebuse halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud tingimustel ja korras.

I. Asjaolud

- 1.1. Käskkirjas nimetatud vrakid võeti arheoloogimälestistena kaitse alla ning neile määrati piirid ja kaitsevööndid kultuuriministri 12.06.2019 käskkirjaga nr 114

„Kultuurimälestiseks tunnistamine“. Mälestistele kehtestati kaitsevööndid, mille ulatus on keskmiselt 50 meetrit mälestise piirist.

- 1.2. Mälestised kultuurimälestiste registri numbriga 30978 ja 30945 asuvad territoriaalmeres ja mälestis registri numbriga 31005 sisemeres, mis on riigile kuuluvad avalikud veekogud. Mälestis registri numbriga 30979 asub majandusvööndis, s.o merealal, kus riik teostab oma suveräänseid õigusi ja jurisdiktsiooni.
- 1.3. 29.10.2024 otsustas Muinsuskaitseamet algatada mälestiseks tunnistamise õigusakti muutmise menetluse mälestiste kaitsevööndite muutmiseks.

II. Kultuurimälestiste kaitsevööndite muutmise põhjendus

- 2.1. MuKS § 14 lg 1 kohaselt võib kinnismälestise kaitseks kehtestada kaitsevööndi, kaaludes selle vajadust ja ulatust kaitsevööndi eesmärkidest lähtuvalt. Veealuste arheoloogiamälestiste ümber kehtestatakse kaitsevööndid, mille eesmärk on tagada mälestiste säilimine sobivas ja toetavas keskkonnas ning neid ümbritseva arheoloogilise kultuurikihi säilimine (MuKS § 14 lg 2 p-d 1 ja 3).
- 2.2. Mälestistele kehtestatakse 300-meetrine kaitsevöönd mälestise piirist, kuna kaitsevööndid ulatusega 50 meetrit ei taga kaitsevööndi eesmärkide täitmist, sh ei kaitse mälestist inimtegevuste eest nagu ankurdamine, traalimine, süvendamine ja kaadamine. 300-meetrine kaitsevöönd veealuste kultuurimälestiste ümber vähendab oluliselt ohtu mälestise füüsiliseks kahjustamiseks nimetatud tegevuste käigus. Vrakide kaitsevööndite piiride muutmine tagab mälestiste parema kaitsmise ja säilimise.
- 2.3. Merepõhjas võib olla täiendavaid, veel avastamata arheoloogilisi leide, mis võivad jääda laevavraki ümbrusesse ja mis on laevahuku ajal või hiljem looduslike protsesside ning inimtegevuse tagajärjel kandunud laevahukukohast kaugemale. Suurem kaitsevöönd aitab vähendada riski, et tegevused merel kahjustavad veel tuvastamata esemeid või vraki detaile.
- 2.4. Kaitsevööndite ulatus on toodud käskkirja lisades 1–4. Olulise keskkonnamõjuga tegevuste puhul tuleb hinnata mõjusid mälestistele kuni kilomeetri ulatuses.

III. Menetlusosaliste arvamused

- 3.1. Muinsuskaitseamet kaasas menetlusse Transpordiameti kui veeteel navigatsioonitingimuste ja nende muutuste kohta informatsiooni väljaandmise eest vastutava haldusorgani.
- 3.2. 28.11.2024 saatis Muinsuskaitseamet kaitsevööndite muutmise eelnõu Transpordiametile tutvumiseks ja arvamuse avaldamiseks.
- 3.3. 12.12.2025 esitatud arvamuses väljendas Transpordiamet, et eelistab erikujuliste maa-alade asemel ühtset, punktist lähtuvat piirangut, et oleks lihtsam infot hallata ja veeliiklejatele edastada.

- 3.4. Transpordiameti ettepanek on pigem tehnilisest võimekusest tulenev, mitte sisuline. Mälestise ja kaitsevööndi piirid määratakse vraki tegeliku ulatuse alusel, et tagada kaitsemeetmete sisuline põhjendatus.

IV. Muinsuskaitse Nõukogu seisukoht

- 4.1. Kultuuriministrit nõustav Muinsuskaitse Nõukogu arutas ettepanekut 01.04.2025 toimunud koosolekul ja otsustas seda toetada.

V. Leevendused ja kitsendused

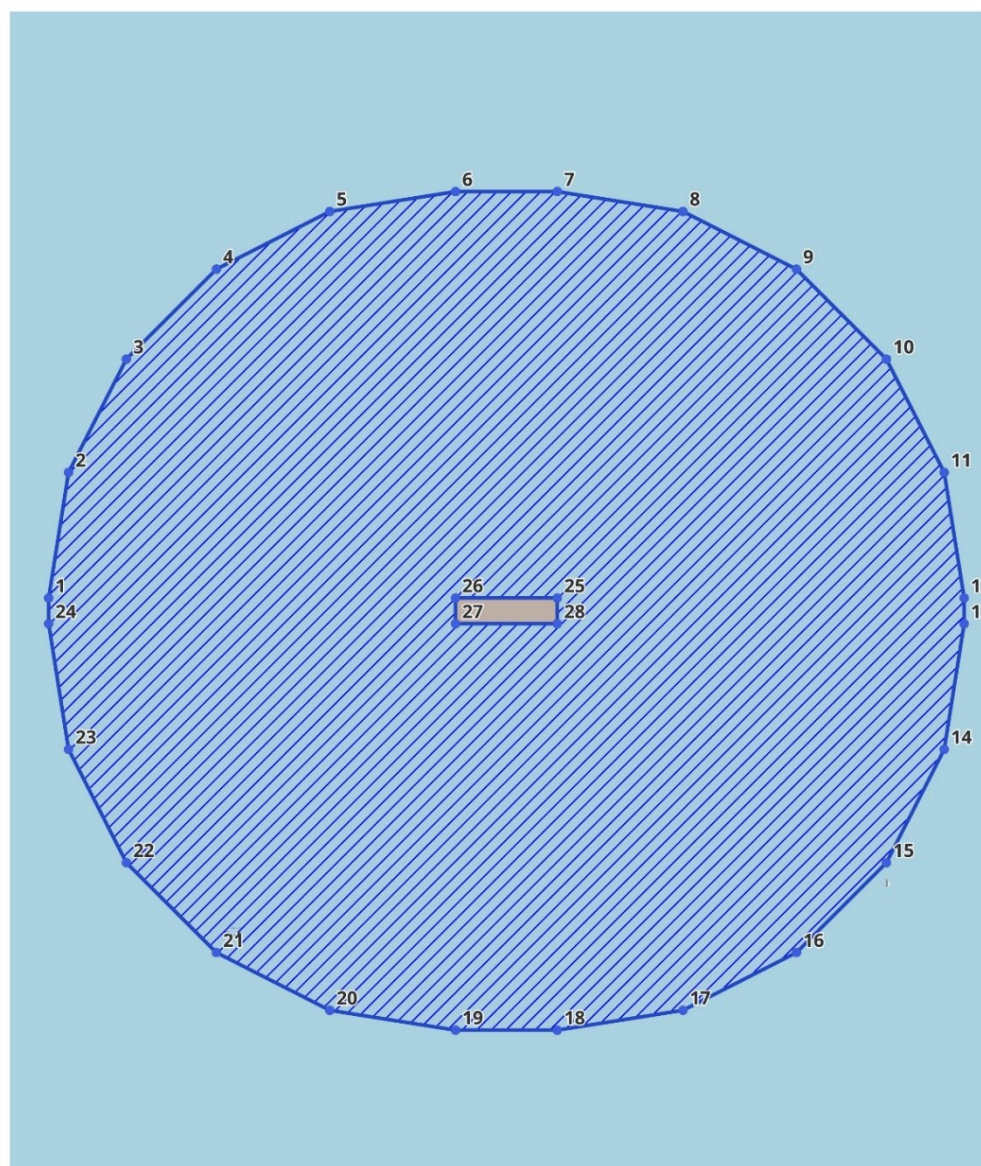
- 5.1. Käskkirjas märgitakse leevendused MuKS § 58 lg-tes 1–3 sätestatud kooskõlastamise või teavitamise kohustusest, kui neid tehakse. Arheoloogiamälestiste registri numbrita 31005, 30978, 30945 ja 30979 kaitsevööndites kooskõlastamise ja teavitamise kohustusest vabastavate leevenduste tegemine ei ole asjakohane, kuna nii ehitamine, ankurdamine, traalimine, süvendamistööd ja tahkete ainete kaadamine mõjutavad otseselt mälestiste säilimist sobivas ja toetavas keskkonnas ning arheoloogilise kultuurikihi säilimist.
- 5.2. MuKS § 42 lg 1 kohaselt on veealusel mälestisel ja selle kaitsevööndis sukeldumine lubatud Muinsuskaitseameti sukeldumisloaga või majandustegevuse raames tegutseva sukeldumisteenust pakkuva ettevõtja juhendamisel.
- 5.3. Mälestiste registri numbrita 31005, 30978, 30945 ja 30979 kaitsevööndite ulatuse muutmine ei mõjuta üleriigilise planeeringu Eesti mereala ja sellega piirneva rannikuala, samuti majandusvööndi teemaplaneeringu elluviimist (Vabariigi Valitsuse korraldus 12.05.2022 nr 146), mh ei loeta uute kultuuripärandiobjektide kaitse alla võtmist ning mälestiste kitsenduste ja leevenduste muudatusi mereala planeeringu muutmiseks.

(allkirjastatud digitaalselt)

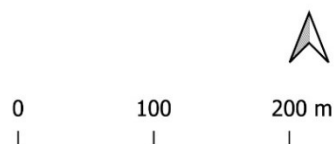
Heidy Purga

Lisa 1

Kaubalaeva Bungsberg vrakk. Mälestise ja kaitsevööndi piiri kaart

- Kaitsevööndi nurgapunkt
- Mälestis
- ▨ Kaitsevöönd

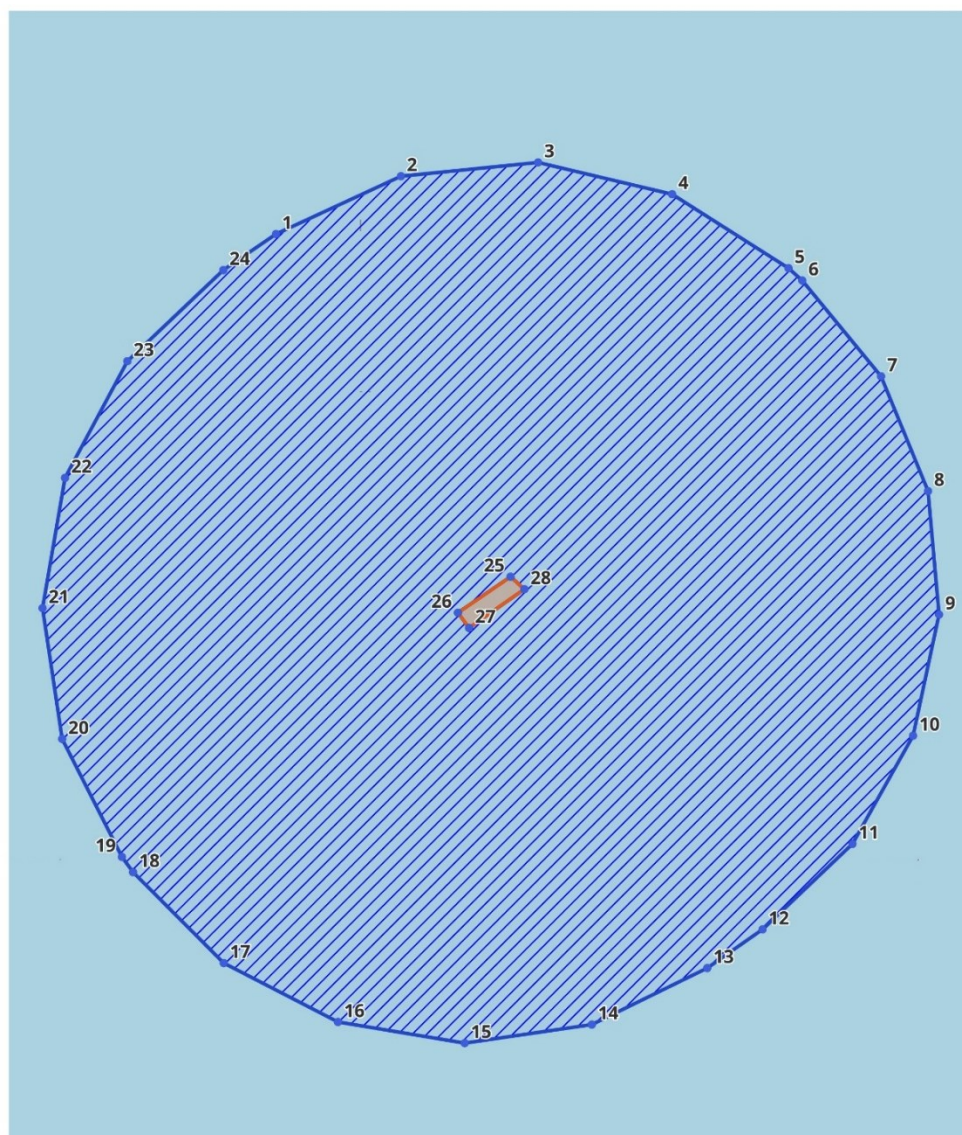
Aluskaart: Maa-amet 2024
Kuupäev: 03.10.2024

Tabel 1. Kaubalaeva Bungsberg vrakk, mälestise ja kaitsevööndi koordinaadid

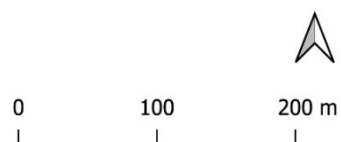
Nr	X	Y
1	6596874	530856
2	6596966,705	530870,683
3	6597050,336	530913,295
4	6597116,705	530979,664
5	6597159,317	531063,295
6	6597174	531156
7	6597174	531231
8	6597159,317	531323,705
9	6597116,705	531407,336
10	6597050,336	531473,705
11	6596966,705	531516,317
12	6596874	531531
13	6596855	531531
14	6596762,295	531516,317
15	6596678,664	531473,705
16	6596612,295	531407,336
17	6596569,683	531323,705
18	6596555	531231
19	6596555	531156
20	6596569,683	531063,295
21	6596612,295	530979,664
22	6596678,664	530913,295
23	6596762,295	530870,683
24	6596855	530856
25	6596874	531231
26	6596874	531156
27	6596855	531156
28	6596855	531231

Lisa 2

Allveelaeva M-103 vrakk. Mälestise ja kaitsevööndi piiri kaart

- Kaitsevööndi nurgapunkt
- Mälestis
- ▨ Kaitsevöönd

Aluskaart: Maa-amet 2024
Kuupäev: 03.10.2024

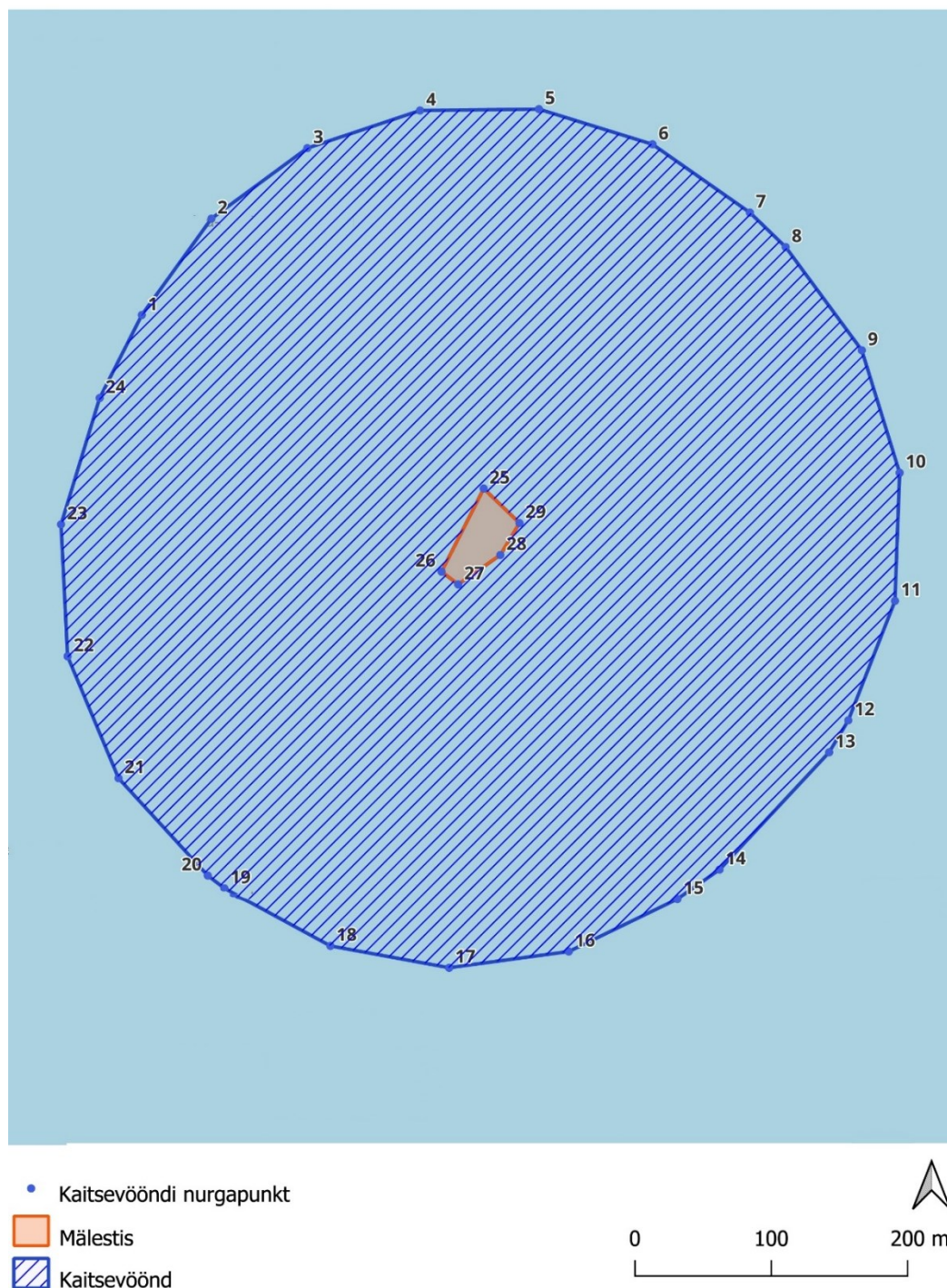
Tabel 2. Allveelaeva M-103, mälestise ja kaitsevööndi piiri koordinaadid

Nr	X	Y
1	6565933,592	448471,595
2	6565975,383	448561,896
3	6565985,339	448660,9
4	6565962,365	448757,715
5	6565908,988	448841,689
6	6565899,988	448851,689
7	6565830,805	448908,574
8	6565747,912	448942,499
9	6565658,698	448950,441
10	6565571,116	448931,693
11	6565492,971	448887,925
12	6565431,23	448823,039
13	6565403,23	448783,039
14	6565362,415	448699,708
15	6565349,016	448607,891
16	6565364,315	448516,371
17	6565406,849	448433,904
18	6565472,548	448368,379
19	6565483,548	448360,379
20	6565568,8	448317,198
21	6565663,306	448303,018
22	6565757,477	448319,278
23	6565841,756	448364,327
24	6565907,592	448433,595
25	6565686	448641
26	6565660	448603
27	6565649	448611
28	6565677	448651

Lisa 3

Allveelaeva S-12 vrakk. Mälestise ja kaitsevööndi piiri kaart

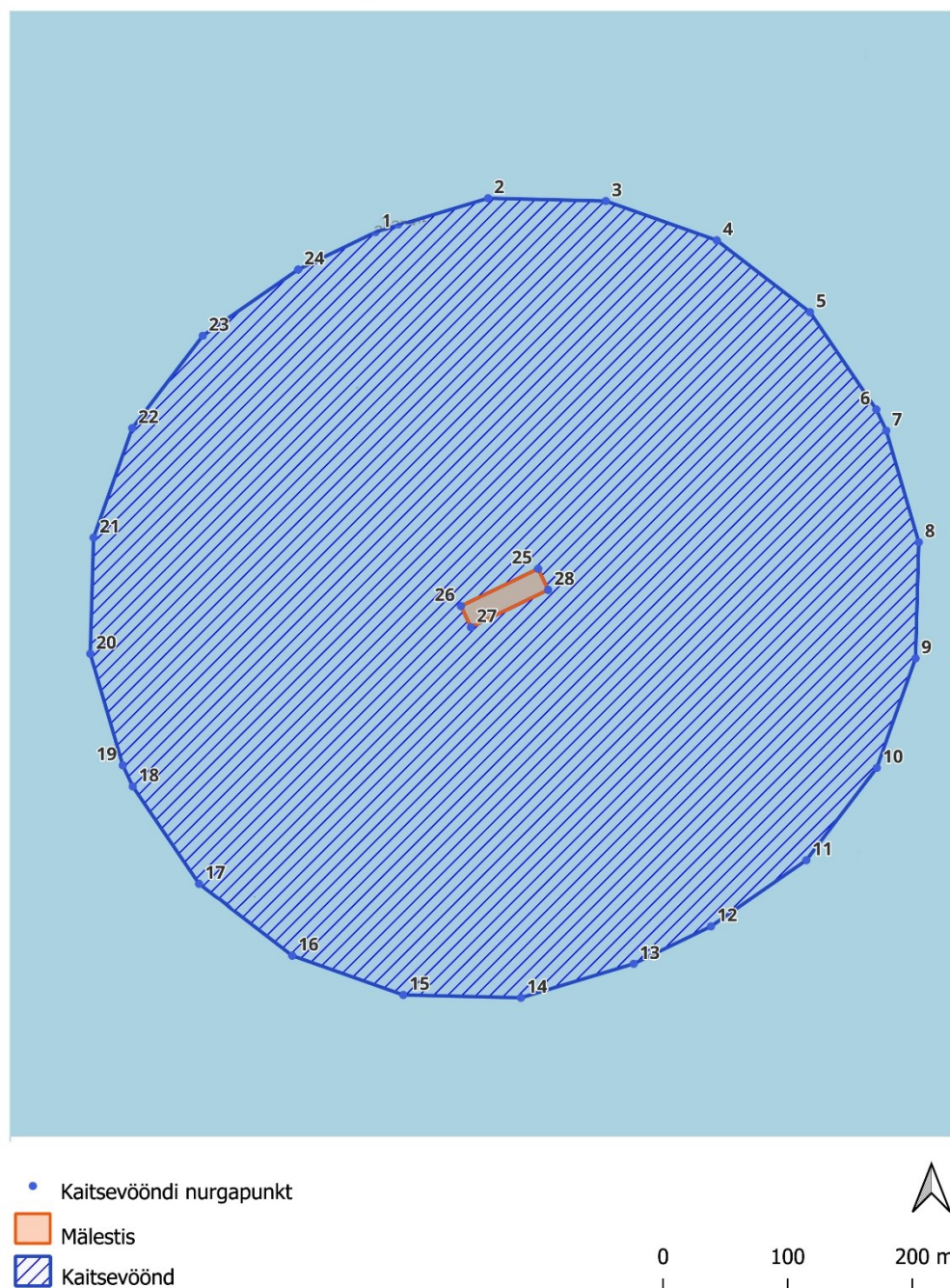

Tabel 3. Allveelaeva S-12 vrakk, mälestise ja kaitsevööndi koordinaadid

Nr	X	Y
1	6621701,808	530165,5
2	6621777,23	530219,97
3	6621832,338	530294,927
4	6621861,831	530383,163
5	6621862,875	530476,192
6	6621835,367	530565,067
7	6621781,953	530641,241
8	6621754,953	530669,241
9	6621674,218	530728,799
10	6621578,36	530758,407
11	6621478,1	530754,754
12	6621384,651	530718,248
13	6621359,651	530703,248
14	6621267,881	530617,538
15	6621244,881	530584,538
16	6621203,75	530499,531
17	6621191,083	530405,95
18	6621208,134	530313,067
19	6621253,213	530230,087
20	6621263,213	530217,087
21	6621339,393	530147,249
22	6621434,753	530107,406
23	6621537,974	530102,287
24	6621636,808	530132,5
25	6621566	530433
26	6621501	530400
27	6621491	530413
28	6621514	530446
29	6621539	530461

Lisa 4

Allveelaeva Štš-408 vrakk. Mälestise ja kaitsevööndi piiri kaart

Aluskaart: Maa-amet 2024
Kuupäev: 03.10.2024

Tabel 4. Allveelaeva Štš-408 vraki, mälestise ja kaitsevööndi koordinaadid

Nr	X	Y
1	6632826,048	620075,332
2	6632853,297	620165,82
3	6632851,046	620260,295
4	6632819,518	620349,382
5	6632761,841	620424,242
6	6632683,739	620477,446
7	6632666,739	620485,446
8	6632577,25	620511,552
9	6632484,067	620508,928
10	6632396,189	620477,827
11	6632322,099	620421,253
12	6632268,952	620344,668
13	6632238,952	620282,668
14	6632211,703	620192,18
15	6632213,954	620097,705
16	6632245,482	620008,618
17	6632303,159	619933,758
18	6632381,261	619880,554
19	6632398,261	619872,554
20	6632487,75	619846,448
21	6632580,933	619849,072
22	6632668,811	619880,173
23	6632742,901	619936,747
24	6632796,048	620013,332
25	6632556	620206
26	6632526	620144
27	6632509	620152
28	6632539	620214